

Безена Іван Михайлович,

*к. філос. н., докторант кафедри державного управління та місцевого самоврядування,
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Дніпро
ORCID 0000-0002-7169-2038*

УДК 352.07

doi: 10.34213/ap.20.01.15

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ – СТРАТЕГІЧНА МЕТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Досліджено процеси децентралізації влади в Україні на регіональному рівні, які покликані змінити ефективність діяльності органів публічної влади на місцях й визначити відповідальність за зміст результатів суспільної роботи. Запропоновано критерії індексування рівня стратегій розвитку територій, ефективності діяльності регіональних і місцевих органів влади, моніторинг з реалізації інфраструктурних проектів, спрямованих на реконструкцію й енергоощадливість житлово-комунального фонду, формування ефективного бюджету розвитку, людський розвиток тощо.

Ключові слова: місцеві органи самоврядування, посадова особа, місцевий бюджет, стратегічний розвиток громади.

Постановка проблеми. досягти формування паритету у важелях впливу на житлово-комунальну та соціальну сферу в нових громадах, активізувати жителів громади до діяльності у наведенні ладу на території населених пунктів та подолання соціально-економічних проблем території. Процеси демократизації та децентралізації розпочато, і це є стратегічний крок, який має змінити країну й сприятиме становленню нового ефективного рівня державної політики сучасної України, яку направлено на сталий розвиток громади й особистості.

Весь спектр управлінської діяльності публічних інституцій місцевої територіальної громади направляють: голова, виконавчий орган органу самоврядування, громадянські інституції від жителів та суб'єктів господарювання, актив громади. На сучасному етапі актуалізується питання щодо бачення реального стану справ у інфраструктурі громади, відповідного реагування на позитивні і негативні тенденції, вибудовування нових стратегій сталого розвитку території та залучення зацікавлених суб'єктів суспільної діяльності до вирішення соціально-економічних проблем громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно відмітити, що окреслена проблема ефективності діяльності в публічному просторі знаходить своє відображення у роботах О. Бобровського, Є. Бородіна, Т. Вільхової, Н. Липовської, Н. Одінцової, Л. Приходченко, К. Романенко, С. Серьогіна, В. Сиченка, Н. Шевченко, які досліджують ключові аспекти діяльності громади у формуванні позитивного розвитку громади. Зарубіжні дослідження були розпочаті раніше, ще М. Генсоном, Ф. Котлером, Ю. Хабермасом, продовжені іншими науковцями, оскільки європейські країни вже пройшли певні етапи демократизації та децентралізації і вони можуть поділитись власним досвідом з метою налагодження ефективної моделі розвитку політично системи, публічної влади і громади в Україні.

Мета статті – дослідити актуальні соціально-економічні проблеми об'єднаної територіальної громади (далі – ОТГ) в ході демократизації й

децентралізації публічної влади з урахуванням ефективності діяльності органів місцевого самоврядування, спрямованої на сталий розвиток громади.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні існує нагальна потреба у ґрунтовному дослідженні особливостей публічної та організаційної діяльності ОТГ Дніпропетровської області, які вже мають певні тенденції у практиках роботи і пошуку оптимальних рішень направлених на позитивні соціально-економічні зрушення в громаді. Окреслені питання пов'язані з основою ОТГ – людиною, яка живе, навчається або трудиться, відпочиває і розвивається. “Сучасні суспільні реформи – це завжди системна діяльність публічної влади, спрямована на пошук та формування нової моделі розвитку, яка приведе до покращення економічного розвитку, рівня життя та ефективної діяльності суспільної системи” [2, с. 195]. В Україні вже зроблено певні кроки до зміни акцентів у процесах управління від центру до сільської ради, надано стимули та шанси змінити стан справ через важелі самоврядування людям, які проживають та працюють на окресленій території. Вже досягнуто певні результати: сформовано нормативне законодавство з питань діяльності ОТГ; проведено організаційне оформлення та легалізація нових ОТГ; визначено базу бюджетування (формування доходів та видатків); окреслено склад посадових осіб місцевого самоврядування (депутати, голова, члени виконавчого комітету, посадовці відділів ради та комунальних підприємств громади, старости тощо); здійснюються пошуки нових форм та методів діяльності суб'єктів врядування; окреслено стратегії розвитку громади через інфраструктурні проекти; заходи з формування стратегічних програм розвитку території та залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій тощо.

Необхідно підкреслити, що опорою нової місцевої влади стає керівництво ОТГ та інші структури публічного врядування, які мають створити ефективне управління процесами комунікативної дії. Важливість добре налаштованої комунікації у сталому діяльнісному полі незаперечна, особливо вона стає зрозумілою під час кризових ситуацій. Але під час криз, як правило, руйнуються навіть добре налагоджені інформаційні потоки та починаються деструктивні процеси для суспільства, тільки ефективні дії публічних інститутів приводить до позитивних результатів для громади [8].

До проблеми тлумачення змісту поняття “ефективність державного управління” останнім часом привертається значна увага. Так, Л. Приходченко, узагальнюючи результати західних наукових досліджень, зазначає, що “під результативністю ступінь досягнення декларованих цілей, причому у зіставленні з використаними для цього в процесі діяльності ресурсами” [9; 10]. Таким чином, на нашу думку, основою оцінювання ефективності публічного управління постає соціально-економічне середовище регіону, співвідношення між продуктом як результатом діяльності та ресурсами, які було застосовано для його вироблення, з огляду їх впливу на якість життя громади.

В окресленому полі діяльності можна також виділити дві групи цілей – зовнішні та внутрішні. Як відмічала Н. Одінцева, зовнішні цілі – “вплив органу влади” на об'єкт управління, а внутрішні – “процеси функціонування органу”, як організації. Таким чином ми підходимо до проблеми – “ефективність” через “менеджмент організації” [6]. В окресленому аспекті, потрібно відмітити, що мікроекономічний підхід не дає повного контрасту розвитку регіону, тому що не можна обмежити ефективність в інших сферах діяльності на території громади та відповідної оцінки результативності від громадян. У зарубіжних дослідженнях, запроваджено ключове поняття цивілізованого суспільства –

людський розвиток, до шкали його вимірювання науковці включають: регіоналістика, просторова диспропорційність, нерівність соціального розвитку, комфортне життя, добробут, гідна праця, освіта, безпека тощо [4]. Тобто, в окресленому концепті можна вести мову про характеристики Індексу/рівня регіонального людського розвитку через діагностику – динамізм та збалансованість розвитку. А “Радар Розвитку”, “пелюсткова” діаграма та застосування міждисциплінарних знань мають будуватись під кожен регіон окремо і відображати досягнення окремої громади за обраними індикаторами, які дозволять краще ідентифікувати ключові ознаки ефективності регіональної політики.

Оскільки чинне законодавство України визначило повноваження органів місцевого самоврядування (далі – ОМС) та органів державної виконавчої влади регіонального рівня, то, відповідно, окреслено й сфери відповідальності за результати організаційно-регуляторної діяльності. Організаційно-правова, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування визначаються таким чином: 1) ОМС законом можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади, у здійсненні яких вони є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади; 2) матеріальною і фінансовою основою ОМС є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад; 3) виконання власних (самоврядні) (підготовка програм соціально-економічного та культурного розвитку сіл/міст, цільових програм з інших питань самоврядування, забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів) та делегованих повноважень (розгляд і узгодження планів підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, здійснення яких може викликати негативні соціальні, демографічні, екологічні та інші наслідки, підготовка до них висновків і внесення пропозицій до відповідних органів) тощо [11]. Основним питанням, в контекстах публічної реформи – спроможність ОТГ, яка визначається проблемою фінансової спроможності самоврядування та окреслює стратегії і перспективи сталого розвитку території.

Ми раніше зазначали, що за результатами аналізу стану справ із формуванням доходної частини місцевих бюджетів, особливістю якого стали фактори самодостатності громади: *перший*, наближення до обласного центру або великого міста, яке має розвинену виробничо-економічно-промислову базу; *другий*, на території зареєстровано значне число суб'єктів господарювання – виробничих фірм, які мають великі обсяги товарообороту та відрахування до бюджету у формі податку; *третій*, наявність різних стартових потенціалів ОТГ виходячи від місцезнаходження, рівня розвитку інфраструктури, суб'єктних можливостей. Крім того, наші спостереження підтвердили окреслену думку, що доходи ОТГ, надають переваги у повноті забезпечення видатків успішної громади, яка має можливості сприяти активному розвитку соціальної сфери та розширяти мережу суб'єктів господарювання [1]. Тому в даному контексті актуальним є питання раціонального і стратегічного планування видатків на структурні проекти громади, для створення комфортного життєдіяльнісного середовища мешканцям території. Попередній період виділявся тенденцією, яка була позначена жорсткою централізацією планових призначень, доходів, визначення планів на видатки, обмеження можливостей для місцевої громади, яка на верхні ешелони влади завжди була в статусі прохача.

Експерти відзначають, що результатом реформи стало підвищення зацікавленості ОМС у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів, пошуку резервів їх наповнення, покращення ефективності адміністрування податків і зборів. ОТГ показують високі і динамічні темпи приросту власних доходів. У частині використання коштів увага акцентується на необхідності формування найбільш оптимальної структури бюджетних видатків, створенні ефективного не надто чисельного управлінського апарату, здійсненні постійного аналізу витрачання бюджетних коштів і упередженні випадків їх нераціонального витрачання [5]. В результаті показники виконання місцевих бюджетів відображають загальний соціально-економічний стан відповідної території та її потенціал до сталого розвитку. Разом з тим, наявність достатніх ресурсів у місцевих бюджетах постає запорукою того, що ОТГ має можливість надавати більш якісні та різноманітні послуги своїм жителям, реалізовувати соціальні та інфраструктурні проекти, створювати умови для розвитку підприємництва, залучення інвестиційного капіталу, розробляти програми місцевого розвитку та фінансувати інші заходи для всебічного покращення умов проживання жителів громади.

Для дослідження були взяті результати аналізу виконання місцевих бюджетів за 2019 р., де було подано 8 індикаторів, але зупинимось лише на одному із показників – № 5. Це є індекс рівня дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у доходах загального фонду), розрахований як співвідношення обсягу базової чи реверсної дотації до загальної суми доходів загального фонду бюджету ОТГ з дотаціями, але без урахування субвенцій з державного бюджету. Дотаційність бюджетів розраховано таким чином: 1) для ОТГ, які отримують базову дотацію, – як співвідношення базової дотації до суми доходів загального фонду з урахуванням базової дотації; 2) для ОТГ, які перераховують реверсну дотацію, – як співвідношення реверсної дотації до суми доходів загального фонду. Як уже відзначалось, найменш залежними від дотаційних ресурсів з державного бюджету є ОТГ (міста обласного значення) з 806 громад, таких 27, найвищий рівень дотаційності становить лише – 9,1 %, у інших громадах рівень дотації складає значні відсотки – 50 % і вище.

За 2019 р. оцінювання проведено за вісьмома індикаторами та за 5 групами громад, які розділено за кількістю жителів [7] (таблиця).

Таблиця

Групи громад та чисельність населення ОТГ

Групи	Критерії групування	Кількість ОТГ	Загальна чисельність населення у групі ОТГ, тис. осіб	% від всього населення досліджуваних ОТГ, %
Група 1	Населення понад 15 тис. осіб	95	2 001,1	24,1
Група 2	Населення від 10 до 15 тис. осіб	128	1 561,6	18,8
Група 3	Населення від 5 до 10 тис. осіб	268	1 874,9	22,5
Група 4	Населення до 5 тис. осіб	288	979,1	11,8
Група 5	ОТГ- міста обласного значення	27	1 891,0	22,8
Разом		806	8 307,7	100,0

До восьми індикаторів експерти віднесли наступні показники: 1) доходи загального фонду на одного мешканця (співвідношення обсягу надходжень доходів загального фонду без трансфертів до кількості мешканців відповідної ОТГ); 2) видатки загального фонду на одного мешканця (співвідношення обсягу видатків загального фонду до кількості мешканців відповідної ОТГ); 3) видатки на утримання апарату управління у розрахунку на одного мешканця (співвідношення обсягу видатків на утримання апарату управління, проведених за рахунок коштів загального фонду до кількості мешканців відповідної ОТГ); 4) капітальні видатки на одного мешканця (співвідношення обсягу капітальних видатків бюджету громади до кількості мешканців відповідної ОТГ); 5) рівень дотаційності бюджетів (співвідношення обсягу базової чи реверсної дотації до загальної суми доходів загального фонду бюджету ОТГ з дотаціями, але без урахування субвенцій з державного бюджету); 6) співвідношення видатків на утримання апарату управління із фінансовими ресурсами ОТГ (співвідношення видатків на утримання апарату управління органів місцевого самоврядування із сумою доходів загального фонду без урахування трансфертів з державного бюджету, у відсотках); 7) питома вага заробітної плати у видатках загального фонду бюджету ОТГ (відсоткова частка проведених із загального фонду бюджету видатків на заробітну плату з нарахуваннями до обсягу видатків загального фонду бюджету без урахування трансфертів, перерахованих з бюджету ОТГ до інших бюджетів); 8) питома вага капітальних видатків у загальному обсязі видатків (частка капітальних видатків у сумарному обсязі видатків загального та спеціального фонду відповідного бюджету ОТГ) [7].

За результатами моніторингу рівня виконання місцевих бюджетів та з метою забезпечення місцевих бюджетів додатковим ресурсом для фінансування середньої освіти та охорони здоров'я, які не фінансуються за рахунок освітньої та медичної субвенцій, наприкінці 2017 р. у Бюджетному кодексі України було запроваджено новий вид трансферту – додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я [7].

В результаті дослідження було встановлено перелік системних проблем у ОТГ, які потребують вирішення в сільських громадах. Так, крім загальних проблем території (благоустрій, інфраструктура, дороги, освіта, медицина, житло), постають індивідуальні: робота, відпочинок, догляд тощо. З метою вирішення проблеми робочих місць здійснюється підтримка малого і середнього бізнесу, відбувається розширення числа господарюючих суб'єктів, проходять процеси стимулювання формування нових кооперативів, об'єднань та асоціацій. Суб'єкти господарювання почали створювати нові робочі місця й здійснювати відрахування до місцевого бюджету. Так, сьогодні діють аграрні кооперативи, які працюють в галузі сільського господарства: землеробські, плодово-овочівницькі, скотарські тощо.

Нелегкі процеси комунікації, просування ідей, становлення та розвитку, інколи стримують процеси або дають свої перші результати – прибуток та податкові надходження до місцевого бюджету. Інколи постають проблеми з фінансами та інвестиціями у новий проект громади, відповідно в даному аспекті посилюється значення групи стратегічного планування діяльності у розвитку малого та середнього бізнесу; проблеми кадрового та професійного менеджменту і працівників для діяльності; маркетингові проблеми; тощо.

Але окрім окресленого, відмічається наявність низки проблем, які полягають у такому: професійна підготовка управлінських кадрів для роботи у

виконавчих органах громади; недоліки у підвищенні кваліфікації посадовими особами органів місцевого самоврядування; слабкість комунікації виконкому, старост та громадян; становлення і розвиток самодостатності ОТГ; розширення переліку надання адміністративних послуг на території; охорона громадського порядку території; кадрове забезпечення закладів охорони здоров'я, освіти, сфери дозвілля та поводження із побутовими відходами; енергоощадливість та енергозабезпечення житлового фонду; підтримка розвитку малого та середнього сектору господарювання; створення передумов для інвестиційної привабливості території; тощо. Так, як ми вже раніше відзначали, якщо повернути увагу громади до проблеми житлового фонду та роботи комунальних служб, то виникають ряд ключових питань: більшість житлового фонду збудовано у 50–90-х рр. ХХ ст.; 80 % фонду вже потребують модернізації та ремонтів; на утримання припадає 25 % електроенергії та 50 % тепла; неефективне використання будівель через втрату до 50 % теплової енергії; перевищити витрати на обслуговування житлового фонду, який потрібно скоротити на 30 % [1]. Відповідно постають питання щодо підготовки місцевої ефективної стратегічної програми розвитку енергозбереження житлового фонду: мережі життєзабезпечення, котельні, альтернативні джерела енергії, утеплення стін та даху, заміна вікон будівель тощо. Від рівня їх злагодженої роботи залежать: підвищення якості життя людини; духовно-ментальна, суспільно-політична, соціально-економічна консолідація регіонів і досягнення на цій основі цілісності гуманітарного, інформаційного і економічного простору громади; підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості сфери діяльності громади і регіонів.

Окреслені публічні зміни прискорять процеси ефективних суспільних трансформацій, створюють передумови для залучення людини, громадянина до публічної діяльності та поглиблюють сфери демократизації в державі. Оцінка ефективності діяльності соціальної інституції стає основною проблемою у діяльності місцевих органів влади: своєчасно визначити критерії оцінювання рівня, якості й повноти надання публічної послуги; якісний показник залучення громадян до процедури обговорення, прийняття рішення і реалізації планів, пошуки моделі “співфінансування стратегічних проектів” [12]. На прикладах діяльності ОТГ Дніпропетровської області вже практично апробовано й реалізовано інформаційно-медійні проекти, які спрямовано на: надання адміністративних послуг жителям території “Громада у смартфоні”; інформування та громадське обговорення окремих питань життєдіяльності громади; реєстрацію на прийом та інформаційні запити; формування мережі туристичних маршрутів; відкриття етнічно-культурних сайтів; програма добросусідства; дистанційні платформи формальної й неформальної освіти; пошуки нових ідей покращення життя в громаді; тощо.

Місцева та регіональна влада мають вести пошук нових моделей співпраці з громадянами, підвищувати індивідуальну мобільність, розвивати у громадян навички подолання проблеми та інформаційно-медійної компетентності, направлення конструктивних потенціалів на позитивні зрушення в житті громади. У даному аспекті актуалізуються питання суспільних конфліктів, які постійно виникають, але місцією влади є їх розв'язання політичними та соціальними кроками. Актуалізується в окресленому контексті думка Ю. Хабемаса, що “соціальна нерівність і політичне пригнічення не дані від природи, а продукуються в суспільстві – і тому вони, в принципі, переборимі” [13, с. 106].

Від рівня їх злагодженої роботи залежать: підвищення якості життя людини; духовно-ментальна, суспільно-політична, соціально-економічна консолідація регіонів і досягнення на цій основі цілісності гуманітарного, інформаційного і економічного простору громади; підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості сфери діяльності громади і регіонів. Незаперечною є думка, що “всі стратегії області являють комплекс документів, які визначають стратегічне бачення майбутнього всіх територіальних громад як складників цілісного регіону” [3, с. 28]. Таким чином, саме громада шляхом ефективних рішень та діяльності має створювати ефективні умови для сталого розвитку життєдіяльнісного середовища людини.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальшого розвитку в цьому напрямі. Отримані результати свідчать про актуальність розвитку місцевого самоврядування та перегляду змісту діяльності, яка має спрямовуватись на досягнення і впровадження: ефективної моделі менеджментної парадигми публічного управління як основи інноваційного розвитку громади та держави; розвивати гнучкість публічної системи до громадсько-суспільних проблем території; формувати рівень владної комунікації у реформаторських процесів та значимість людини, її професійної і громадської діяльності; розбудовувати спроможність публічних інституцій індексуючи суспільний стан, щоб упередити соціальні катаклізми та конфлікти; відпрацювати індикатори ефективності публічної влади серед яких мають стати – якість життя, рівень маркетингу, стратегічного планування та сталого розвитку громади і особистості.

За результатами дослідження окреслено проблеми, які потребують додаткового й подальшого різнобічного дослідження.

Список використаних джерел

1. Безена І. М. Сучасне місце самоврядування – новий зміст діяльності на території громади. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2019. Вип. 4 (43). С. 123–128. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_04\(43\)/index.html](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_04(43)/index.html) (дата звернення: 11.02.2020).
2. Бородін Є. І., Безена І. М., Марк Е. Генсон про шляхи демократизації та децентралізації публічних інституцій держави. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3 (22). С. 194–202.
3. Липовська Н., Бобровський О. Удосконалення методологічних засад оцінювання виконання стратегічних планів розвитку регіонів. *Аспекти публічного управління*. 2019. Т. 7. № 11. URL: [file:///C:/Users/%D0%9F%D0%9A16/Downloads/690-Article%20Text-1019-1-10-20191212%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9F%D0%9A16/Downloads/690-Article%20Text-1019-1-10-20191212%20(1).pdf) (дата звернення: 11.02. 2020).
4. Людський розвиток в Україні. Модернізація соціальної політики: регіональний аспект : монографія / за ред. Е. М. Лібанової ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Київ, 2015. 356 с.
5. Місцеві фінанси та бюджетна децентралізація / Сайт “Децентралізація дає можливість. Дніпропетровська область: формула успіху”. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12192> (дата звернення: 11.02. 2020).
6. Одинцова Н. А. Государственное управление экономикой: обоснование системы менеджмента. *Ефективна економіка*. 2010. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_9_22 (дата звернення: 11.02. 2020).
7. Оцінка фінансових показників бюджетів 806 ОТГ. Рейтинг за 2019 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12192> (дата звернення: 11.02. 2020).
8. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади. Ч. 2. 2017. URL: <https://imi.org.ua/advice/praktichnyy-posibnik-dlya-pratsivnikiv-komunikatsiy-nih-struktur-v-organah-vladi-chastina-2-i2363> (дата звернення: 11.02. 2020).
9. Приходченко Л. М. Щодо складності застосування показників оцінювання ефективності державного управління: теорія і практика. *Державне управління*. 2009. № 1. URL: <http://ifs.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2009-1/doc/1/07.pdf> (дата звернення: 11.02. 2020).

10. Приходченко Л. Щодо сутності поняття “ефективність” в системі демократичного врядування. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. ОРІДУ. Вип. 3 (31). 2007. С. 57–65.

11. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 11.02. 2020).

12. Романенко К. М. Маркетинг у державному управлінні : монографія. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. 392 с.

13. Хабермас Ю. Постнаціональна констеляція и будуще демократии [Die Postnationale Konstellation und die Zukunft der Demokratie, aus: Habermas, Jürgen. Die Postnationale Konstellation. Politische Essays. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1998. S. 91–163] / пер. Б. М. Скуратова // Логос, 2003, № 4–5 (39). URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/number/39/09.pdf> (дата звернення: 11.02. 2020).

Bezena I. M.,

*PhD in Philosophy, Doctoral Student of Public Administration
and Local Self-Government Department, DRI NAPA, Dnipro
ORCID 0000-0002-7169-2038*

FORMATION OF EFFECTIVE LOCAL SELF-GOVERNANCE AS A STRATEGIC DECENTRALIZATION OBJECTIVE

The article examines the processes of decentralization of power in Ukraine at the regional level, which are designed to change the effectiveness of public authorities on the ground, will outline the responsibility for the content of the results of public work. As a result of structural changes, decentralization of public authority should positively change the socio-economic situation and strategies for the development of new organizational measures in improving the situation in the region, and will form a new vision for an effective strategy for its sustainable development. It analyzes the state of work at the regional level in various spheres of community policy and activity, from landscaping, solving problems with housing and communal services to the work of social objects and overcoming systemic problems in the territory. Some concepts of local authorities, their independence and responsibility for the efficiency of forming the revenue and expenditure part of the budgets, realization of the possibility of attracting internal and external investments to solve the problems of the territory are outlined. The author of the research proposes to determine the criteria for indexing the level of territorial development strategies, the effectiveness of regional and local authorities and their officials, monitoring the implementation of infrastructure projects aimed at reconstruction and energy-saving housing and communal funds, the formation of an effective budget for the development of the territory, etc. At the same time, the author notes a number of systemic problems that are sensitive and in need of resolution: formation of financial self-sufficiency of territories; development of local crafts aimed at employment of citizens; support effectiveness of small and medium-sized businesses; civic activity of residents; a new model of community social sphere structure, etc. Democratization and decentralization of activities of public authorities outlined the legal and practical problems in the professional competence and content of officials: the ability to constantly communicate on aspects of community activity; analytical skills and practices; citizen participation in decision-making processes; sustainable community development strategies.

Keywords: local self-government, official, local budget, strategic community development.

References

1. Bezena, I.M. (2019). Suchasne mistseve samovriadvannia – novyi zmist diialnosti na terytorii hromady. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadvannia, issue 4 (43)*, 123–128. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_04\(43\)/index.html](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_04(43)/index.html) [in Ukrainian].

2. Borodin, Ye.I., Bezena, I.M., (2019). Mark E. Henson pro shliakhy demokratyzatsii ta detsentralizatsii publichnykh instytutsii derzhavy. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia, 3 (22)* [in Ukrainian].

3. Lypovska, N., Bobrovskiy, O. (2019). Udoskonalennia metodolohichnykh zasad otsiniuvannia vykonannia stratehichnykh planiv rozvytku rehioniv. *Aspekty publichnoho upravlinnia, vol. 7, 11*. URL: [file:///C:/Users/%D0%9F%D0%9A16/Downloads/690-Article%20Text-1019-1-10-20191212%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%9F%D0%9A16/Downloads/690-Article%20Text-1019-1-10-20191212%20(1).pdf) [in Ukrainian].

4. Liudskiyi rozvytok v Ukraini. (2015). Modernizatsiia sotsialnoi polityky: rehionalnyi aspekt. (2015). E.M. Libanova (Ed.). Kyiv. URL: https://www.idss.org.ua/monografii/2016_Lud_rozv_monogr.pdf [in Ukrainian].
5. Mistsevi finansy ta biudzhethna detsentralizatsiia. (2020). Sait Detsentralizatsiia daie mozhyvosti. Dnipropetrovska oblast: formula uspikhu. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12192> [in Ukrainian].
6. Odincova, N.A. (2010). Gosudarstvennoe upravlenie ekonomikoj: obosnovanie sistemy menedzhenta. *Efektivna ekonomika*, № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_9_22 [in Russian].
7. Otsinka finansovykh pokaznykiv biudzhativ 806 OTH. (2020). Reitynh za 2019 rik. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12192> [in Ukrainian].
8. Praktychnyi posibnyk dlia pratsivnykiv komunikatsiinykh struktur v orhanakh vlady. (2017). Part. 2. URL: <https://imi.org.ua/advices/praktichniy-posibnik-dlya-pratsivnykiv-komunikatsiynih-struktur-v-organah-vlady-chastina-2-i2363> [in Ukrainian].
9. Prykhodchenko, L.M. (2009). Shchodo skladnosti zastosuvannia pokaznykiv otsiniuvannia efektyvnosti derzhavnoho upravlinnia: teoriia i praktyka. *Derzhavne upravlinnia*, 1. URL: <http://ifs.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2009-1/doc/1/07.pdf> [in Ukrainian].
10. Prykhodchenko, L. (2007). Shchodo sutnosti poniattia "efektyvnist" v systemi demokratychnoho vriaduvannia. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. ORI NAPA, issue 3 (31), 57–65 [in Ukrainian].
11. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini (2020). Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 r. № 280/97-BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
12. Romanenko, K.M. (2012). Marketynh u derzhavnomu upravlinni. Dnipropetrovsk: DRI NAPA [in Ukrainian].
13. Habermas, Yu. (2003). Postnacionalnaya konstellyaciya i budushchee demokratii [Die Postnationale Konstellation und die Zukunft der Demokratie, aus: Habermas, Jürgen. Die Postnationale Konstellation. Politische Essays. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1998. S. 91–163], *Logos*, № 4–5 (39). URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/number/39/09.pdf> [in Russian].

Надійшла до редколегії 28.02.2020 р.